

Basis Matrix Motiverend onderwijs voor VMBO/MBO/HBO/WO

Vanuit een aantal onderzoeken die gericht zijn op de onderliggende aspecten die bijdragen aan gemotiveerde leerlingen zijn een aantal kenmerken, karakteristieken gegroepeerd voor het VMBO. Deze kunnen deels worden doorgetrokken worden naar het MBO , HBO en WO, maar dan vaak anders benoemd en of gegroepeerd.

Om inzicht te krijgen in de overeenkomsten, nuanceringen zijn de vanuit de onderstaande kenmerken van motiverend onderwijs, het onderzoek van Marjo Frenk voor motiverend onderwijs binnen MBO en HBO, en het onderzoek van Drew dat meer specifiek gericht is op WO een aantal kenmerken/onderwerpen benoemd die mogelijk voor alle typen onderwijs geldend zijn en daarmee een rode lijn vormen.

Deze onderwerpen zijn:

- Het hebben van een (vak) ervaren coach
- Samenwerkingsmogelijkheden met andere leerlingen, studenten
- Keuzemogelijkheden van onderwerpen
- Docent geeft leiding en structuur
- Verbinding theorie en praktijk
- Integratie van kennis, vaardigheden en houding
- Onafhankelijkheid binnen taak
- Toetsing

Deze onderwerpen zijn in een matrix geplaatst, waarbij 3 kolommen zijn te onderscheiden; VMBO/MBO, MBO/HBO en Wetenschappelijk onderwijs. Deze indeling is arbitrair en mogelijk is de indeling nog meer te verdichten. Maar er is gekozen voor een glijdende schaal omdat het onderscheid niet hard is, maar zeker van het ene naar het andere onderwijstype kan variëren. Dat is o.a. afhankelijk van leerjaar en niveau. Voor het WO is het onderzoek van Drew het meest in te passend in deze matrix maar heeft zeker naar het HBO duidelijke verbindingen..

De keuze van deze onderwerpen is gebaseerd op het tegenkomen van deze onderwerpen bij zoveel mogelijk van de beschreven literatuur.

- APS, model adaptiefm onderwijs
- APS, Gereedschapskist activerende werkvormen; alle leerlingen bij de les
- Robin Fogarty, Heksenwerk in de klas
- Marjo Frenk, GKC, onderzoek motiverend onderwijs binnen groen MBO en HBO
- Drew, teaching in Higher Education

Om de onderwerpen te kunnen verdichten zijn de verschillende onderzoeken van het APS in hoofdlijnen hieronder zonder matrix maar met duidelijke kenmerken weergegeven.

1. Voor mij is leren onweerstaanbaar en ik ga in de rij staan om te leren om de beste resultaten te halen en alles uit mijzelf halen , waardoor ik betere resultaten haal als:

Bron: APS model Adaptief onderwijs

ik in contact blijf met de docent

ik ruimte krijg voor drie basisbehoeften voor leren: relatie, competentie, autonomie

ik docenten heb die zorgen voor een balans tussen ruimte geven en grenzen stellen

ik voortdurend kan werken met uitdagende, spannende denkvragen

ik ook zelf aan zet kan zijn

ik soms ook wil speels kunnen leren

ik veel kan ervaren om te kunnen leren

ik het spannend kan blijven vinden en nieuwsgierig blijf

ik docenten heb die kanjers zijn in het aanleren en beoordelen van vaardigheden en houding

2. Kenmerken betekenisvolle opdrachten

Bron: "Gereedschapskist" activerende werkvormen, APS project: alle leerlingen bij de les

- De situaties zijn reëel (echt) of realistisch (bijna echt).
- Praktijk stuurt theorie.
- De opdracht wordt samen met anderen uitgevoerd.
- De invloed van de leerling op het ontwerpen en uitvoeren van de opdracht is groot.
- Er moet iets te kiezen zijn.
- Er moet altijd iets geproduceerd worden.
- Je leert voor nu en voor later.

- Je wordt beoordeeld op je persoonlijke prestatie; niet in vergelijking met die van een ander of een gemiddelde.
- Er worden meerdere vaardigheden ontwikkeld (cognitieve, metacognitieve, sociale, affectieve, inhoudelijke en ambachtelijke).
- Maatschappelijk en persoonlijk relevant.

3. Vier leselementen/factoren die een rol spelen; de ‘vier bouwstenen’:

Bron: Robin Fogarty in ‘Hersenvoerwerk in de klas’

1. Klimaat

a. Emoties

- fouten maken mag
- gewenst gedrag wordt bekrachtigd (ongewenst zo mogelijk genegeerd of snel aangepakt)
- storingen gaan voor (want blokkeren het denken)
- experimenteren mag
- er wordt niet in goed-fout gereageerd, maar in “hoe kom je daaraan?”
- té veilig, te omarmend belemmert leren
- relatie, competentie, onafhankelijkheid: adaptief model

b. Verrijkte omgeving

- verschillende omgevingen
- creatief gebruik materialen
- visuele prikkels
- leerlingmaterialen die uitnodigen
- warm klaslokaal: sfeer, plant, poster

2. Vaardigheden

a. Soorten vaardigheid

- denkvaardigheden
- samenwerkvaardigheid
- vaktechnische vaardigheid
- presentatievaardigheden
- sociale vaardigheid

b. Ontwikkeling

- van nieuweling naar expert: basis, ervaren, expert
- heldere instructie: wat, hoe, tijd, hulp, uitkomst, klaar
- niet uitleggen hoe, maar doen en laten doen

3. Interactie

a. Actief leren

- activerende werkvormen
- betekenisvolle opdrachten
- praktische opdrachten

b. Ervaringsleren

- verbinding laten leggen met eigen ervaringen, kennis, visie en beleving
- complexe situaties niet uitkleden om het simpel te maken, maar complex laten en samen aan de slag om het te structureren in delen

4. Metacognitie

a. Reflectie

- voor, tijdens, en na
- wat heb ik geleerd dit uur
- hoe heb ik dat geleerd
- kan het ook op een andere manier

- napraten met leerlingen over klimaat, vaardigheid en interactie en het waarom ervan
- portfolio-denken hoort hierbij

b.Zelfbeoordeling

- wat was mijn bijdrage waard
- mijn inzet
- mijn resultaat

